

گزارش

ضیافت شاه

ویلیام سزوکراس در کتاب «آخرین سفر شاه» می‌نویسد: جشن ۲۵۰۰ ساله در تخت جمشید نمایشی از رویاها و بلندپروازی‌های شاه بود…

در مهرماه ۱۳۵۰ محمدرضا پهلوی یک ضیافت بزرگ ترتیب داد که در دنیا بی‌نظیر بود. او از تمام رهبران جهان برای حضور در این میهمانی دعوت کرد که البته همه مدعوین نماندند. ضیافت در خرابه‌های تخت جمشید برگزار شد و قرار بود این جشن نشانه دو هزار و پانصدمین سالگرد شاهنشاهی ایران باشد که در قرن ششم پیش از میلاد به دست کوروش کبیر تاسیس شده بود.

در آن سال‌ها هم در شاه و هم در حکومت از احساس اعتمادبه‌نفس دیده می‌شد، اما بعد از این جشن این احساس به تدریج تبدیل به یک غرور غیرواقعی شد که از کبیر تاسیس شده بود. او وجوددار که شاه‌می‌خواهد پهلوی و پادشاه کار شاهنشاهی در ایران بود. ضیافت در پایتخت جمشید جشن مزبور نقطه سقوط دودمان پهلوی بود. «اوپن‌کولهایی با عظمت جهانی، تخت جمشید را در روز فرواش‌نشدنی ۱۹۷۱ (۲۱ مهر ۱۳۵۰) تبدیل به مرکز تفرق جهان کرد».

۹پادشاه، سه شاهزاده حاکم، دو ولیعهد، ۱۳ رئیس‌جمهور، ۱۰ شیخ و دو سلطان همراه با انبوهی از معاونان رئیس‌جمهور و نخست‌وزیران و وزیران خارجه و سفیران و دیگر دوستان دربار نهایی مردم ایران در تخت جمشید حضور یافتند.

دست و منچندش «هالیوید سلاسی»، امپراتور انبوهی میهمان ارشد این میهمانی بود که در کنار شاه می‌نشست. «رژر یمدیو»، رئیس‌جمهور فرانسه گفته بود به جشن نمی‌آید مگر اینکه بالادست «هالیوید سلاسی» و روسای کشور فرانسوی‌زبان بشینند، که شاه پذیرفت و او هم نیامد. پادشاه و ملکه دانمارک، پادشاه آرن، پادشاه بلژیک و پادشاه سابق یونان دیگر حاضران جشن بودند. به جای ملکه انگلیس هم شهرش پرنس فیلیپ و دخترش پرنسس آن آمدند. اما نکته قابل توجه عدم حضور نیکسون رئیس‌جمهور آمریکا بود. منظر نظری از متعجب، همیشه جشن شاه از پاریس آورده بودند. در دست وسیع تخت‌جمشید اردوگاهی مرکب از خیمه‌های گرانپاها به‌وسیله فرانسویان برپا شده بود.

یک طراح فرانسوی جایگاه‌های میهمانان را از روی سفال‌های قرن نهم پیش از میلاد ساخت؛ ایزت‌ها هالولند فنیجان و نمایی‌هایی ساخت که فقط یک بار مورد مصرف میهمانان قرار گرفت.

غذا یا رستوران ماکنیس به هزاره چندین موسسه فرانسوی و سوسیستی تهیه کردند. تنها غذای ایرانی که در بین غذاها وجود داشت تخویار بود و بقیه غذاها را از فرانسه آورده بودند. غذای اصلی خوراک پشت‌مازوی سمرخ‌شده در روغن خورشید بود که درون آن را با سبزی‌های خوشبو آنباشته بودند. سواک طلیوس به سبک شاهنشاهی یا سالاد مخلوط طبق سلیقه الکساندر دوما سروس شد.

در کنار اینها انواع شراب‌ها و نوشیدنی‌ها هم برای میهمانان فراهم بود؛ از شامپاین فرانسوی تا دم پرنتون سوئیسی. اینها تنها گوشه‌ای از بریز و پهباش‌های شاه برای جشن تخت جمشید بود. او به خود تلقین کرده بود که وارث معنوی گسترش داده است. محمدرضا در تخت‌جمشید تاریخ ایران را به میل خود تغییر داد. او معتقد بود این جشن کمک بزرگی به تجدیدنظر فریبان در دیدگاهشان نسبت به ایران خواهد کرد.

اما در آن روزها شاه فکر نمی‌کرد هفت سال بعد بسیاری از زنان مردانی که قبل از همین جشن صدای مخالفت‌شان را خفه کرده بود، جشن‌های تخت جمشید را به‌عنوان یکی از نمونه‌های نابخوشدنی پادشاه‌روی پهلوی ذکر کنند. در واقع رهاورد این جشن جشن می‌شدی مخالفت‌شان را واقعیت‌ها خود. او بیش از پیش دچار اشتغال فکری درباره سلطنت خود و اهمیت ناشیستی مستقیم خود براریکه کوروش شد. او در درباری رویاهای خود فرورفت و هیچ‌کس هم جرأت نداشت او را از این خواب بیدار کند تا واقعیت‌های جامعه را ببینند. گوئی در آن لحظه که محمدرضا خطاب به شاه هخامنشی گفت: «کوروش! آسوده بخواب که ما بیادریم… خود نیز به یک خواب عمیق فرورفت.

گفت‌وگو

بهارشنه ۲۵ مهر ۱۳۹۷ - شماره ۲۶۱۱

گفت‌وگو

بهارشنه ۲۵ مهر ۱۳۹۷ - شماره ۲۶۱۱

بهارشنه ۲۵ مهر ۱۳۹۷ - شماره ۲۶۱۱

با تصویب طرح برگزاری جشن‌های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی توسط محمدرضا پهلوی، تمامی وابستگان حکومت پهلوی درصد انجم این طرح برآمدند. آنها تمام تلاش خود را برای تحقق رویای شاهنشاه به کار گرفتند. نهادها، سازمان‌ها و وزارتخانه‌های دولتی و سایر سازمان‌های مربوط از دربار گرفته تا کوچک‌ترین عضو دولتی، در این کار به مشارکت و تلاشی پردازاخته و شورا‌های مختلفی در این زمینه تشکیل شد. وجود اینکه جشن‌های مذکور قرار بود در سال ۱۳۴۰ برگزار شود، پس از چندین بار به تعویق افتادن، سرانجام در سال ۱۳۵۰ به اجرا درآمد و رویای شاه با دعوت از بسیاری از سران و رهبران کشورها محقق شد. حکومت پهلوی با برگزاری جشن‌های ۲۵۰۰ ساله در پی رسیدن به اهداف مختلفی بود که در بعد داخلی می‌توان به تلاش حکومت برای مشروعیت‌بخشی به خود اشاره کرد و در بعد خارجی باید دانست که یکی از اهداف برگزاری این جشن‌ها دستیابی به وجهه بین‌المللی برای حکومت پهلوی و معرفی ایران به‌عنوان یک کشور درجه اول بود. از همین رو، کمیته‌های بین‌المللی جشن‌های ۲۵۰۰ ساله، با پرداختن هزینه‌های هنگفت در بسیاری از کشورهای دنیا، به تبلیغات گسترده در باب این جشن‌ها دست زدند. «فرهیختگان» به مناسبت سالگرد برگزاری این جشن‌ها ضمن تهیه گزارشی از جزئیات این مراسم، برای روشن شدن ابعاد مختلف این موضوع با کارشناسان و پژوهشگران این حوزه گفت‌وگو کرده است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است. متن زیر حاصل گفت‌وگوی او با فرهیختگان، است که در ادامه می‌خوانید.

خسرو معتضد، پژوهشگر و تاریخ‌نگار ایرانی است. او در سال ۱۳۴۴ رسوایی مجله ترقی شد و نخستین کتاب وی نیز در همان سال انتشار یافت. بعد از انقلاب اسلامی نیز او از کتاب‌های بسیاری در حوزه تاریخ به ویژه تاریخ معاصر و دوره پهلوی منتشر شده است. وی همچنین مجری و کارشناس برنامه «تاریخ معاصر» در صدا و سیما بوده است